

Stukken voor de Redactie te zenden vóór den 15en der maand aan: G. D. DUURSMA, Achter de Hoven 114 bis, LEEUWARDEN.	Radactie: G. D. DUURSMA. J. M. VAN DEN HOUTEN. Girorekening No. 133660 - J J T P H A A S	Alle correspondentie te richten aan het Secretariaat Adres: Mej. J. J. E. v. D. THOORN, Amalia van Solmsstraat 80, DEN HAAG.
Bestuur: CHR. DE RINGH, <i>Voorzitter</i> , Hilversum, Nieuweg 73; Mej. J. J. E. v. D. THOORN, <i>Secretaresse</i> , den Haag; J. CASTEELN, <i>Penuingmeester</i> (tijdelijk), Jutphaas, Prinses Julianaweg 341; G. D. DUURSMA, Leeuwarden, Achter de Hoven 114 bis; J. M. VAN DEN HOUTEN, Rotterdam, Mathenesserlaan 364.		

Dr. MART. v. MARUM.

ALS PLANTENLIEFHEDBER EN PLANTKUNDIGE.

(*Vervolg en slot.*)

Welk 'n waar plantenliefhebber v. M a r u m geweest is, met hoeveel toewijding hij S.-D. bij het verzamelen behulpzaam was en welk genoeg hij er ook zelve in vond deze met de een of andere bijzondere plantenzending te verrassen, moge blijken uit de volgende korte uittreksels uit een schrijven van 18 October 1815: „Monsieur le Comte. U zult wel verwonderd zijn geweest na mijn „terugkomst geen nieuws van mij te hebben vernomen. Ik heb echter „gewacht om U tegelijkertijd een mooie bezending van de door U „begeerde planten te doen toekomen, maar 't kostte mij veel tijd „en ook moeite, zoodat ik U heb moeten laten wachten. Om mijn „beloften na te kunnen komen en U tevreden te stellen, ben ik ge- „noodzaakt geweest naar de botanische tuinen te Amsterdam, „Utrecht en elders te gaan”..... Ik stel me voor, dat U met deze zending in Uw schik zult zijn, daar 't tot mijn genoeg mocht gelukken U fraaie planten van verschillende soorten of variëteiten te verschaffen, die in Uw zoo prachtige en rijke collectie nog ontbreken, zooals de echte *Al. lingua Willd.*, *Al. excavata*, *glabra* met 2 varianten.. enz.” Na verschillende details verder: „Gisteren „heb ik nog een pakje planten van mr. J a c q u i n ontvangen, die „niet veel gezonden heeft van wat ik hem had gevraagd en in plaats „van *albspina Haw.* mij een stek van *mitraeformis spinis albis* „stuurde, een onbegrijpelijke vergissing.. . Ik verwacht met onge- „duld Uw antwoord, nadat U de zending zult ontvangen hebben;

„verder vooral Uw bemerkingen in „Cat, raisonne” dat het middel „is, om in verbinding te komen met allen, die ons zouden kunnen „helpen, onze collecties nog meer te completeren. Gebruik makend „van hun opmerkingen is dit ‘t beste middel om te weten te komen, „wat er zooal in dit genre existeert en U tevens dienstig kunnen „zijn, om Uw monographie over de Aloes zoo compleet mogelijk te „maken. Monsieur R e i n w a r d t heeft in andere gevallen een der- „gelijke wijze van werken met succes toegepast. Ik kan niet eindigen „zonder U nogmaals bedankt te hebben voor ‘t zoo vriendelijke ont- „haal bij U, waarvan ik zooveel genoeg heb beleefd, terwijl ik „zeer voldaan ben over de persoonlijke kennismaking..... . Onze „conversatie heeft er veel toe bijgedragen, onze studie der succu- „lenten te bevorderen en ik spreek de hoop uit, dat wij onze aan- „gename en nuttige correspondentie betreffende dit zoo aantrekke- „lijke onderwerp zullen blijven voortzetten.” Bij dit schrijven be- vindt zich een aparte lijst van de gezonden planten, genummerd en van vele opmerkingen voorzien.

Deze briefwisseling werd blijkens de aanwezige correspondentie, tot 1834 voortgezet. Er zijn o.m. nog copieën van brieven aanwezig, door S.-D. aan H a w o r t h geschreven, welke door S.-D. aan v. M a r u m ter bestudeering zijn toegezonden; verder ruillijsten met verschillende opmerkingen enz. Het zou te veel ruimte vergen al de bijzonderheden te vermelden. In het gedeeltelijk aangehaalde zijn vele details, voornamelijk wetenschappelijke, onvermeld ge- bleven. Slechts eenige bijzonderheden, die vermoedelijk de alge- meene belangstelling zullen trekken, werden hier vermeld.

Wat de briefwisseling tusschen v. M a r u m en H a w o r t h betreft, deze is veel minder omvangrijk maar niet minder interes- sant. De in de archieven aanwezige brieven zijn, op enkele na, van H a w o r t h en dateeren vanaf 1814. Hier volgt een uittreksel uit een schrijven van Haw. d.d. 22 Juli ‘19: „Veroorloof mij U te „danken voor ‘t vriendelijk schrijven van 20 Juni, tevens voor Uw „hulp bij ‘t doorzenden van ‘t pakket succulenten van onzen zeer „geeerden correspondent Z. H. den Prins van S a l m - D y c k. Het „doet mij veel genoeg dat ik hieraan kan toevoegen, dat de plan- „ten, niettegenstaande de lange reis en de dichte verpakking, in veel „beteren toestand zijn aangekomen dan die, welke wij ‘t vorig jaar „ontvingen, dat zij bijna goed aan den groei zijn en dat waarschijn- „lijk heel veel soorten of varigتهiten geheel nieuwe zullen blijken te „zijn voor onze Engelsche collecties.” Dit schrijven ging vergezeld

van een plantenverzending tellende 50 stuks, 21 soorten Mesembrianthema, 2 Cotyledons, 2 Peireskia's, 2 Agaven, 3 Sansevieria's, Rhipsalis salicornioides, 2 Haworthia's, 7 Crassula's e.a. Eene zending d.d. 5 Juni 1821 telt 41 soorten, w.o. 30 Mesembrianthema.

Uit een ander schrijven, d.d. Chelsea 1821, Juni 9 halen wij aan: . . . „ik heb weer een kasje gebouwd en ben opnieuw begonnen „succulenten te kweeken, voornamelijk nieuwe en niet gedetermineerde soorten, en het geheele geslacht Mesembrianthum, waar „onder eenige zeer zeldzame, van welke waar ik hoop, U levende „exemplaren zult aantreffen in de kist welke ik U zond. Ik hoop, „dat U mij eenige zult kunnen zenden, die mij ontbreken. Ik ben „momenteel in 't bezit van een mooie verzameling mesembr., in den „besten staat, waarvan vele in bloei. Ook weer vele van 't geslacht „Aloe, zoodat ik hoop U spoedig weer nieuwe exemplaren te kunnen doen toekomen. De Prins raadde mij aan opnieuw Aloes te „kweeken, en hij heeft mij vele mooie daarvan gestuurd..” Onder de brieven is er een, die, vooral in verband met de nomenclatuur, onze aandacht verdient. Hierin heeft H a w o r t h o.m. uitvoerig uiteengezet, dat 't geslacht der Aloes niet als een geheel beschouwd moet worden, in tegenstelling met S.-D. en v. M a r u m die zulks voorstonden. Een afzonderlijk geschilpunt hierbij vormde nog 't genus Haworthia, door Duval als erkenning voor Haworth's verdiensten, in 1809 opgesteld. Wanneer we dit schrijven in zijn geheel wilden behandelen, zou dit een afzonderlijke bespreking vergen.

Ik kan niet nalaten U, in deze korte samenvatting, nog 't een en ander mede te deelen over R e i n w a r d t, 'n groot vriend van v. M a r u m. U kent de fraaie Haworthia Reinwardtii? 't Zal onnoodig zijn U nog te zeggen aan wiens invloed deze naam is toe te schrijven! Prof. R e i n w a r d t was een algemeen bekend botanicus, eerst werkzaam te A'dam, later als Hoogleraar verbonden aan de Universiteit te Leiden. Van 1815-'22 maakte hij, in opdracht van de regeering, via de Kaap een reis naar Ned.-Indie, en is de stichter van 's lands Plantentuin te Buitenzorg. De briefwisseling, die R e i n w a r d t en v. M a r u m, gedurende de reis en zijn verblijf in Indie, hebben gevoerd, is eveneens in de archieven van de Holl. Mij. der Wetensch. bewaard gebleven. Veel is over Prof. R e i n w a r d t geschreven; maar nergens heb ik tot nu van den inhoud dezer brieven gelezen: ze zouden mogelijk sommige zaken beter in 't licht stellen. Ofschoon deze correspondentie niet vele bijzonderheden geeft over de succulenten, heb ik met toenemende

belangstelling daarvan kennis genomen. Interessant zijn, vooral ook voor succulentenliefhebbers, de „botanische omwandelingen” van Reinw. aan de Kaap, waarin hij o.m. zijn indrukken bij 't aanschouwen der Kaapsche flora weergeeft. Om hiervan eenig idee te geven, vermeld ik enkele beknopte gedeelten: „....Hoewel bij onze „komst alhier de bloeitijd der meeste planten over was, en op de „velden alles dor, omdat wij hier nu midden in den zomer zijn, vind „ik echter ruime stoffen voor mijn weetlust . . . . . Erica, Lobelia, „Pelargonium tuberosa, Crassula en een menigte andere gewassen „bloeien weelderig en menigvuldig. . . Met dat al heeft deze „slechts oppervlakkige beschouwing der Kaapsche Flora voor mij „zeer veel waarde.....; In de omstreken van Kaapstad groeit geen „eene Aloe, alle de onderscheidende soorten zijn op verschillende „plaatsen dezer Kolonie op honderd uren afstands verspreid.....; „In Europa kan men zich nauwelijks een denkbeeld vormen van de „moeite en de kosten, die 't verzamelen hier in Afrika zelve ver- „eischt, en een verzameling van Succ. gelijk de Uwe en van onzen „vriend den Graaf v. S a l m, zouden hier aan de Kaap zelve de „grootste verwondering baren. . . . . Onder de dikbladige Euph. „b.v. en Crassula, vind ik alle soorten die mij niet bekend zijn, maar „al vind ik zoo iets dat ik U wilde zenden, wie zal zich met de „cultuur dier gewassen, en het bewaren belasten. . . . Slechts een „paar Aloes, nl. Plicatilis en Ferox, heb ik in 't wild gevonden, in „een oord, dat mij door deszelfs fraaie natuurtafereelen bijzonder „getroffen heeft, namelijk bij den merkwaardigen waterval van „Drakenstein; de eerst genoemde soort groeit hier in tuinen op tot „zeer hooge boomen. De meeste soorten van dit geslacht groeien „ver van hier in de binnenlanden in de Carroovelden en ik beklaag „het dagelijks, dat ik U van zoo weinig dienst kan zijn omtrent een „geslacht van planten waarvoor Gij eene zoo bijzondere voorliefde „hebt en waaromtrent Gij zoo werkzaam zijt.”

.De Indische brieven zijn voor hen, die zich met de bestudeering van die flora bezig houden, zeer interessant. R e i n w a r d t zond naar den hortus te A'dam, dien van Utrecht, Leiden, Gent e.a. vele planten, zaken op mineralogisch, zoologisch en velerlei ander gebied. Hiervan bevinden zich bij deze correspondentie verschillende lijsten. Dat v. M a r u m hierbij niet werd vergeten, spreekt vanzelf. Vanuit de Kaap ontving hij ook later nog eenige planten en zaden door bemiddeling van R e i n w a r d t. Vele zendingen vanuit Indie hebben nooit hun bestemming bereikt, tengevolge van de vele

schipbreuken. Zeer veel tegenslag heeft R e i n w a r d t daarvan ondervonden,

In een schrijven (1819) lezen we o.m. . . „Maar, waarde vriend, „met welke aandoening zult Gij vernomen hebben, dat 't noodlot „ook daama niet opgehouden heeft mij te vervolgen, mij voor de „derde maal zulk een gevoeligen slag toe te brengen, alzoo ook „mijne derde kostbare bezending met het schip de Adm. Evertsen „een prooi der golven is geworden.. . . .”

Terugkomend op ons onderwerp is ons gebleken, dat v. M a r u m zich ook op ander plantkundig gebied, dan dat der succ., verdienstelijk heeft gemaakt. Uit erkentelijkheid hiervoor is door C. L. Blume 't genus „*Marumia*” opgesteld. B l u m e zegt hierover in: *Rhumphia, sive-commentationes botanicae*” o.m. 't volgende: „Daar het genus „*Marumia*, door R e i n w a r d t ingesteld, hetzelfde dat reeds eer- „der door mij en N e e s a b E s e n b e c k, een mij bevriend man, „*Reinwardtia* genoemd werd, bij een nauwkeurig onderzoek niet „voldoende van *Sauraja Willd.* blijkt te verschillen, heb ik ge- „meend, dat die naam, waardoor de nagedachtenis van dezen ook „voor de natuurwetenschappen zoo uiterst verdienstelijken man, „gekend en geeerd wordt, aan een ander geslacht moet worden toe- „gekend. De naam v. M a r u m, beroemd, zoowel in de *Physica* als „in de planten-ontleedkunde, wiens verdiensten wel ieder kent, heb „ik met niets zoo goed meenen te kunnen verbinden, als met dit „geslacht, opvallend door schoonheid en samenstelling.. . . .”

Deze bewoordingen en vooral die waarmede de grootste succulentenkenners van zijn tijd v. M a r u m's verdiensten op zulk een hoogen prijs stelden, zijn voor ons voldoende ons van zijn groote beteekenis te overtuigen. Men zou 't bijna als een tekortkoming aan deze verdiensten beschouwen, dat zijn naam aan geen der succulenten ,in 't bijzonder die van de *Aloeneae*, verbonden is.

V a n M a r u m stierf te Haarlem den 26en Dec. 1837. Zonder hier verder over zijn wetenschappelijke verdiensten uit te weiden, wordt hij ons geschetst als een nobel mensch en getrouw vriend; gedurende heel zijn arbeidzaam leven, handelend naar de eens door hem gekozen spreuk: *vitam impendere vero.* *) Als typische bijzonderheid worden nog vermeld, dat de zerk, die v. M a r u m's graf dekte, door tusschenkomst van particuliere zijde ternauwernood aan sloopershanden is ontruikt, en daarna is overgegaan aan de Holl.

*) Besteed het leven goed. (Vrij vertaald. Red.)

Mij. der Wetenschappen. Meer kan men hierover vinden in 't „Verklarend woordenboek der wetensch. plantennamen der Ned. en Ned.-Indische planten” van Dr. C. A. B a c k e r, die in voornoemd werk den naam v. M a r u m als „beroemd vetplantenverzamelaar” opnieuw in eere herstelt.

Hoewel aanvankelijk de historie geen onderdeel van mijn liefhebberij uitmaakte, meende ik tech, uit erkentelijkheid voor v a n M a r u m's verdiensten, het voorgaande in ruimeren kring bekendheid te moeten geven.

A. J. A. UITEWAAL.

HET LEEKENHOEKJE.

Correspondentie op deze rubriek betrekking hebbende te zenden aan Chr. de Ringh, Nieuweg 73, Hilversum.

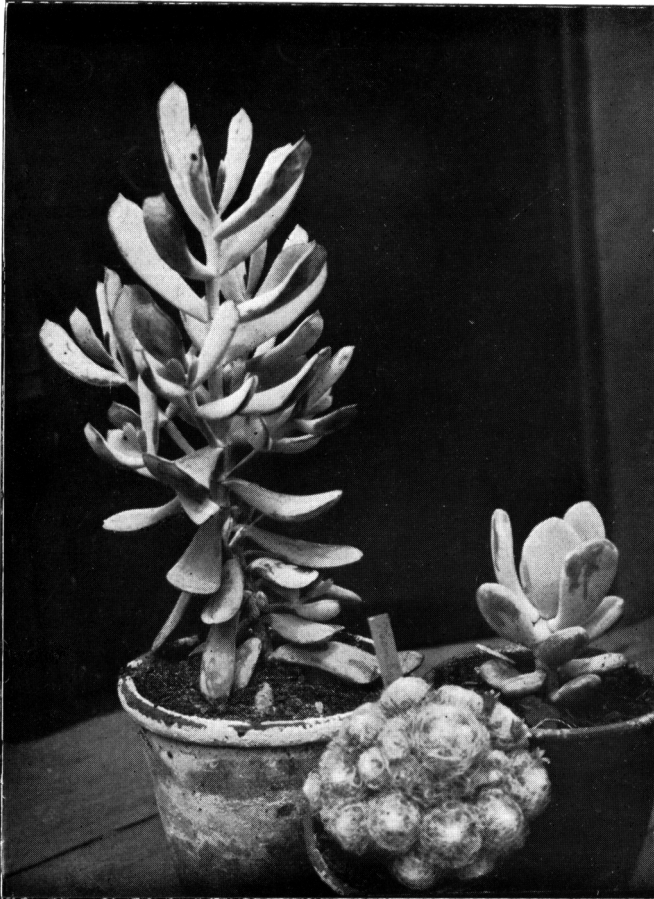
Tot heden heeft de lente zich nog niet van haar beste zijde laten zien, een paar mooie dagen en voor de rest basta. Die paar mooie dagen kon men het de planten aanzien, dat het zonnetje goed deed, alle hoop maar op de maand Mei gevestigd houden, is het eenige, wat wij doen kunnen.

Wij zorgen er voor, dat we met verpotten klaar zijn, voordat de mooie dagen aanbreken, dan kunnen wij verder alle aandacht aan de planten besteden, want er is heel wat te genieten, vooral als zich bloemknoppen vertoonen, het succes van den liefhebber.

Is ieder jaar verpotten noodzakelijk? We kunnen van het standpunt uitgaan: zoolang ze nog flink groeien, waarom zal ik ze dan in den groei storen? Hier zijn het alweer de omstandigheden, die een woordje mede spreken. Zijn de potten geplaatst in aarde of turfmolm dan gebeurt het vaak, dat we bemerken, hoe in eens een plant flink opschiet. Wat is 't geval? De wortel heeft kans gezien door de opening in den bodem van den pot in den grond te komen, vandaar die welige groei. Nu zult U aanvoeren, dan is het tijd te verpotten, want het blijkt, dat de plant geen ruimte in den pot meer had. Wij zijn van meening, laat de plant maar doorgroeien, dan kunnen wij het volgend jaar, als de plant frisch is geworden, wel tot verpotten overgaan.

Anders is het gesteld met planten, die voor een venster opgesteld staan. Meestal zijn de planten in kleine potten geplaatst en hebben geen gelegenheid het wortelgestel uit te breiden. Het kwan-

turn aarde is vanzelfsprekend niet groot en overbemesten is niet aan te bevelen, in een dergelijk geval is jaarlijks verpotten wel aan te raden. Het jaarlijks verpotten heeft wel iets voor, de planten worden ondergronds grondig geïnspecteerd op wortelluis, de voor ons verborgen vijanden. Planten met wortelluis worden goed schoongemaakt en in verse aarde en in een schoonen pot opgepot.

daarna afzonderlijk gezet en na een maand opnieuw nagezien en opgepot. De andere vijanden, zooals roode spin en schildluis bestrijden we met een in den handel verkrijgbaar bestrijdingsmiddel.

En hoe is het gesteld met de zaailingen? We durven haast te zeggen, dat zij, die geen gelegenheid hebben gehad geregeld het

zaaisel te controleren, niet veel succes hebben. Te veel water doet de aarde toeslaan en we zien de plantjes wegsmeulen. Een dag te droog doet de kiemplantjes ten gronde gaan. Een te hoge temperatuur of een felle zonbestraling is verderfelijk, zoo ziet U, dat zaailingen voortdurend zorg noodig hebben. Zijn de zaailingen behoorlijk opgeschoten, dan kunnen ze opgepot worden in wat voedzamer aarde.

Planten, die den geheelen winter in het volle licht hebben gestaan, behoeven niet geschermd te worden. We krijgen dan, wat de afbeelding ons toont, die mooie met dauw bedekte planten en die mooie witte glans op planten zooals *Mam. bocasana* var. *splendens*. *Mam. plumosa* en de grijsaard. Een groepje van deze planten in een collectie is een lust voor de oogen. Gaan we deze planten schermen, dan zien wij de kleur veranderen in licht groen en de glans verdwijnt op bovengenoemde planten.

Deze maand is geschikt om stekken te snijden. Wij nemen stekken van kern gezonde planten. De stekken worden met zorg gekozen om het aanzien van een plant niet te bederven. Verwoest een plant, zooals de mam. die de afbeelding ons toont, niet door een stek uit het midden te nemen, neem er een van den onderkant. Dit zijn nu juist niet altijd de mooiste, maar met een beetje zorg zijn ze wel tot een behoorlijke plant op te kweeken.

De snijwond laten we eerst opdrogen (niet in de zon) alvorens tot oppotten over te gaan. Plaats de stekken op de aarde en er niet in. Zij, die neiging vertoonen om om te vallen, worden gesteund. We zetten ze warm. een weinig vochtig, doch niet in de zon. Haal niet iederen dag de stek omhoog om te zien of er al worteltjes aankomen. Als ze wortel hebben is het de plant wel aan te zien.

Wees op uw hoede voor ongedierte, een dagelijksche inspectie is noodig. Vooral dient erop gelet te worden, dat een pissebed zich niet nestelt tusschen aarde en stek, dit vinden zij bij uitstek een gunstige plaats om zich aan Uw oog te onttrekken en Uw stekgevoegen te vergallen, want ze zorgen er voor. dat Uw stekken geen wortel maken.

Door het stekken komt men in 't bezit van ruilmateriaal en materiaal om een niet-liefhebber tot liefhebber te maken, dit laatste is voor onze Vereeniging van belang, want zij zijn het, die onze gelederen moeten versterken. Vraag voor hen een maandblad aan en wijs hen op onze verschillende artikelen.

Iedere verzamelaar zorgt er voor, dat zijn planten zonder onge-

dierte zijn, maar iedere verzamelaar is niet scherp van gezicht, wij raden U daarom aan, plaats nimmer een stek van een ander in Uw verzameling, alvorens de stek grondig op ongedierte onderzocht te hebben. U voorkomt hierdoor, dat Uw geheele verzameling besmet wordt en U kunt den schenker waarschuwen, indien zijn stekken soms bezet waren met ongedierte (vooral roode spin).

Roode spin tiert welig in een droge warme omgeving, waar weinig ventilatie is.

Uitgebloeide Phyllo's rust geven op een beschaduwde plekje. Na den rusttijd om de 14 dagen een weinig verdund gier of kunstmest (volgens gebruiksaanwijzing!!) toedienen, doet hen goed.

BEHANDELING VAN ONZE MESEMS.

Mei.

Op zonnige dagen kunnen we aan onze Mesems tamelijk veel water geven, met uitzondering van enkele Conophyta, die reeds teekenen geven van de naderende rustperiode. Ook aan *Argyroderma* geven we niet te veel water. Na regendagen of na betrokken lucht moeten we oppassen voor zonnebrand. Dit geldt voornamelijk voor planten, die in de kas staan. Na de ijsheiligen: *Pancratius*, *Servatius* en *Bonifacius*, soms voegt men daar ook *Marmertus* bij, wier feestdagen vallen van 11 tot 14 Mei, wanneer het, vooral 's nachts zeer koud kan zijn, kan een groot gedeelte van onze Mesems naar buiten gebracht worden, n.l. de struik- en halfstruikvormen; verder *Lithops*, *Dinteranthus*, *Lapidaria*, *Titanopsis* en *Pleiospilos*. Na eenige dagen hebben de Mesems, die buiten staan, zich geheel aan het zonlicht aangepast.

Beschutten tegen regen is echter noodzakelijk; *Pleiospilos* o.a. is nogal gevoelig voor regen.

Zaailingen houden we warm en vochtig; we laten deze dus voorloopig nog eenigszins geschermd in de kas of in den afgedekten bak. Zoodra de eerste bladparen goed zijn doorgekomen, kunnen de zaailingen ook naar buiten (zie Februari 1937 artikel H. J a c o b s e n). In Mei wordt niet meer gezaaid, zaailingen van Mei en later zijn aan het eind van den zomer kleiner dan die, welke vroeger gezaaid werden en komen minder gemakkelijk door de wintermaanden heen.

Een der vroege bloeiers is *Carruanthus caninus*, die bij mij het vorige jaar op 5 Mei bloeide, het waren zaailingen van Maart 1935.

Astridia maxima is een wintergroeier, toch moeten we deze planten in den zomer niet geheel droog houden. *Didymaotus*, een moeilijke plant in de wintermaanden, begint in Mei nieuwe wortels en nieuwe bladparen te vormen. Het zaad van deze Mesem kiemt zeer gemakkelijk en de zaailingen groeien goed, doch daarna wordt het sukkelen. Hetzelfde geldt voor *Dactylopsis*, dit geslacht heeft een klein wortelgestel, een tamelijk dikken hoofdwortel met slechts enkele zeer lange en dunne zijwortels, die bij het verpotten gemakkelijk afscheuren. De plant is afkomstig uit de buurt van van Rhijnsdorp en groeit daar evenals *Argyroderma*, *Oophytum*, *Conophytum calculus* en anderen op zouthoudenden grond. Het verdient daarom aanbeveling een weinig keukenzout aan het grondmengsel toe te voegen. Voor *Ophthalmophyllum* begint de rustperiode omstreeks half Mei, vooral met *Oph. Schlechteri*, een tamelijk slanke soort, moet men dan zeer voorzichtig zijn met water geven.

Het vorige jaar zag ik bij een kennis, die over veel licht beschikken kan, omstreeks half Mei *Lithops pseudo-truncatella* volop in bloei, terwijl de overige soorten van deze sectie, zooals *Lithops Elisabethae*, *Mundtii* en *pulmonuncula*, alsook *Lithops alpina*, tegen het einde van de maand knoppen hadden.

Men leest wel eens, dat men in de zomermaanden hoogsucculente Mesems zonder bezwaar licht besproeien kan; een hoogst enkele maal zal het misschien geen kwaad doen, doch daar deze soorten droge lucht planten zijn, waardoor ze ook zoo bijzonder geschikt zijn om voor een zonnig venster gekweekt te worden, verliezen zij door bespuiten of door een vochtige atmosfeer hun gedrongen vorm en vervlakt de mooie teekening van de opperhuid.

Lithops Comptonii L. Bol. Deze *Lithops* is het eerst gevonden door Prof. R. H. Compton, den directeur van de botanische tuinen te Kirstenbosch. Voor zoover ik weet, is het de eenige *Lithops*, die gevonden wordt in de Ceres Karroo. De plant wijkt dan ook af van elke andere *Lithops*, wat betreft den bouw van het plantenlichaam. In de groei, zoowel als in de rustperiode, staan de beide bladeren wijd uit elkaar. De kleur der bladeren is meestal olijf-groen, soms in den rusttijd bruinachtig rood. De bladeren zijn zijdelings eenigszins afgeplat, terwijl de toppen van een zoo goed als ononderbroken venster zijn voorzien. De grootte der volwassen planten is nogal verschillend en varieert in de groeiperiode van 1,5 - 4 c.m. Niettemin bloeien ook de kleinere planten bij een goede lichte standplaats geregeld elk jaar. Ik bezit sinds verscheidene jaren een

twaaftal volwassen planten, uit zaad gekweekt, waarvan het meedeel uit twee hoofdjes bestaat. Ik reken deze Lithops tot de tamelijk lastig te kweken soorten, ook wat het kweken uit zaad betreft. Ze is op de vindplaats ook vrij zeldzaam. De gele bloem heeft een diameter van ongeveer 2 c.m. en vult de openstaande spleet geheel. Gedurende den zomer bij voorkeur kweken in de buitenlucht in de volle zon, beschermd tegen regen, De regenval in het Westelijke gedeelte van de Ceres Karroo bedraagt slechts ca. 50 m.m. per jaar, vele maanden gaan voorbij zonder dat een druppel regen valt. Het is merkwaardig, dat het stadje Ceres, op een afstand van 79 mijl van Kaapstad, gelegen aan den Z.W. rand van de Ceres Karroo op een hoogte van 450 meter, een gemiddelde regenval heeft van 1000 m.m. per jaar, waarvan het grootste gedeelte valt in de wintermaanden van Mei tot Augustus.

F. SWUSTE.

DE NAAMGEVING DER CACTUSSEN.

De agenda der laatste jaarvergadering van onze Vereeniging bevatte een voorstel van den Heer T h. d e H a a s, dat luidde: „De Vereeniging neme officieel de nomenclatuur Backeberg aan.”

Aangezien de voorsteller niet ter vergadering aanwezig was, moest worden volstaan met de korte toelichting, die onder het voorstel staat afgedrukt en neerkomt op een poging om tot eenheid te komen in de nomenclatuur.

In de vergadering wordt er allereerst op gewezen, dat de verlangde eenheid er reeds is, omdat in 1935 op het Internationaal Botanisch Congres te Amsterdam voor de Cactussen officieel is aanvaard voor den duur van zes jaar de nomenclatuur van B r i t t o n e n R o s e, zooals deze is vastgelegd in hun groot vierdeelig standaardwerk, hetwelk, daar de oorspronkelijke uitgave is uitverkocht, herdrukt wordt door de uitgevers van het orgaan van de Amerikaansche Cactusvereeniging. Uit een schrijven van den secretaris van de Internationale Nomenclatuurscommissie blijkt, dat Duitschland op het genoemde congres o.a. vertegenwoordigd was door Dr. Z a n d e r, schrijver van het Botanisches Handwörterbuch, en dat, noch van de zijde van Dr. Z a n d e r, noch van andere zijde tegen het voorstel is opgekomen. Het zou dus op zijn minst voorbarig genoemd kunnen worden als Nederland zonder eenige dringende reden af zou wijken van de besluiten van dit

internationale congres. Een speciale studie van de nomenclatuur der Cactussen wordt aan de universiteiten in ons land niet gemaakt. Om ten behoeve van een groep liefhebbers, die toevallig voorkeur hebben voor een bepaalde nomenclatuur van den regel af te wijken, kwam de vergadering niet als juist voor.

Van geen der ter vergadering aanwezige leden, werd een enkel woord ten gunste van het voorstel gehoord, de vergadering was van meening, dat men zich niet moest binden aan een onvolkomen stelsel en af moest wachten, wat de resultaten zullen zijn van de nieuwere onderzoekingen, onverschillig of die door B a c k e b e r g of door andere onderzoekers gepubliceerd zullen worden. Velen trachten momenteel nieuwe wegen te banen. Door voor een dezer nieuwe richtingen partij te kiezen, begeeft men zich op gevaarlijk terrein. Trouwens een nomenclatuur of een systeem B a c k e b e r g, vastgelegd in een standaardwerk, bestaat als zoodanig niet, zijn arbeid in verschillende tijdschriften en in de Blaetter fuer Kakteenforschung moet in hoofdzaak beschouwd worden als het aanbren- gen van vermeende correcties op het werk van B r i t t o n en R o s e en van A l w i n B e r g e r, benevens het beschrijven van nieuwe soorten, welke na 1923 gevonden zijn. Tot op heden zijn door B a c k e b e r g, gezien het groote aantal Cactussen, dat bekend is, slechts een zeer klein aantal planten behandeld, men zou met het aannemen van het voorstel een systeem aannemen, dat nog niet is gepubliceerd, en men zou moeten aannemen alles, wat B a c k e b e r g in de toekomst publiceeren zal. Opmerkelijk is het, dat een groot kenner als Prof. W e r d e r m a n n zijn adhaesie aan B a c k e b e r g s nomenclatuur niet heeft betuigd, terwijl geen enkele Cactusvereniging, uitgezonderd de Deutsche Kakteengesellschaft, zijn naamgeving heeft aanvaard. Ook verandert B a c k e b e r g nog van opvatting over bepaalde planten. De als Echinocactus Cumingii gevonden plant werd in 1922 door B r i t t o n en R o s e met andere moeilijk te rangschikken planten in het geslacht Lobivia onderge- bracht. In Maart 1934 bracht B a c k e b e r g haar in zijn systema- tisch overzicht in de Blaetter fuer Kakteenforschung bij het geslacht Bridgesia, Bckb., daarna werd de plant overgebracht naar het nieu- we geslacht Chileniopsis Bckb., en vervolgens naar het nieuwe ge- slacht Spegazzinia, Bckb. Hieruit blijkt, dat de studies van B a c k e b e r g nog weinig vastheid geven.

Het bezwaar, dat men in het stelsel van B r i t t o n en R o s e niet alle nieuwe vondsten onder kan brengen, zal blijven gelden

voor elk systeem, zoolang er nieuwe vondsten worden gedaan. Het zal gewenscht zijn zich op de hoogte te houden van nieuw gevonden planten en van enkele noodzakelijke correcties in het werk van B r i t t o n en R o s e, een volledig en wetenschappelijk werk van onschatbare waarde.

De vergadering verklaarde zich ten slotte met algemeene stemmen tegen het voorstel van den Heer d e H a a s tot het officieel aannemen van de nomenclatuur Backeberg.

Aan ondergeteekende werd verzocht een resume, van hetgeen op de vergadering besproken werd, samen te stellen.

Maart 1937.

J. M. v. d. HOUTEN.

WAAROM DE NOMENCLATUUR BACKEBERG?

Naar aanleiding van mijn voorstel voor de Jaarvergadering om de nomenclatuur Backeberg officieel door Succulenta aan te nemen, werd mij gevraagd dit voorstel nader te motiveeren, waaraan ik hierbij gaarne voldoe.

Het is niet mijn bedoeling het zwaartepunt te leggen op de wetenschappelijke juistheid van deze naamgeving, daar wij als leeken daarover moeilijk een juist oordeel kunnen vellen, omdat de meeste planten, om van de bloemen en zaden nog niet eens te spreken, ons onbekend zijn, maar veeleer om haar bruikbaarheid aan te toonen ten einde de hoog noodige eenheid in benaming te verkrijgen.

Waarom nu juist de nomenclatuur B a c k e b e r g en niet die van F r i c of van Britton en Rose, hoop ik met het volgende duidelijk te maken.

De indeeling van B a c k e b e r g berust in hoofdzaak op vorm en samenstelling der bloemen, die van F r i c op vorm en samenstelling der zaden. Ik zeg in hoofdzaak, daar natuurlijk met andere kenmerkende eigenschappen ook terdege rekening is gehouden. Welk uitgangspunt het meest juiste is, is niet aan mij om te beoordeelen; in de algemeene plantkunde volgt men echter niet de indeeling naar de zaden. De handelwijze van F r i c om geheel verschillende geslachten met elkaar te kruisen of een moederplant met meerdere vaders te bestuiven (polyandrische hybriden) is funest voor de eenheid in de benaming. Het is wetenschappelijk ontegenzeggelijk zeer interessant deze kruisingen door middel van bestraling of chemische reacties te kunnen bewerkstelligen, maar alvorens

daartoe over te gaan, moet men overtuigd zijn voldoende tijd en vooral ruimte te hebben om de opeenvolgende generaties jaren aan te houden om ze te kunnen selecteren.

Doch wat gebeurt nu? De zaden van de eerste en tweede generatie worden bij gebrek aan ruimte in den handel gebracht en komen dus in handen van leeken. Een ieder, die een weinig met de erfelijkheidswetten van Mendel op de hoogte is, weet, dat de F₂ en F₃ generatie de grootste moeilijkheden opleveren en juist deze worden aan liefhebbers overgelaten. Wanneer en door wien moeten deze duizende variëteiten van bastaarden in handen van vele liefhebbers over verschillende landen verspreid, benaamd worden? Het is duidelijk, dat dit tot een wanhopigen chaos moet leiden.

Ook het feit, dat Fric in zijn systeem van zijn planten geen Latijnsche diagnose kan of wil geven, zal het zeer moeilijk, zoo niet onmogelijk maken, dat zijn nomenclatuur internationaal wordt aangenomen. Nergens is dan ook zijn indeeling officieel aanvaard, ook niet in zijn vaderland Tsjecho-Slowakye.

Bij het systeem van Britton en Rose moeten wij in het oog houden, dat deze hun wereldberoemd standaardwerk reeds in 1923 voleindigden. In de laatste tiental jaren zijn door de vele expedities en door grondiger exploitatie der cactusgebieden, honderden nieuwe soorten bekend geworden, die aan Britton en Rose onbekend waren en dus in hun systeem niet konden worden ondergebracht. Ook zijn door betere kweekwijze vele bloemen bekend geworden, welke vroeger onbekend waren, zoo was aan Britton en Rose zelfs de bloem van de nu algemeen bekende *Mammillaria rodantha* onbekend. Dat dus veranderingen in het systeem van Britton en Rose moeten worden aangebracht is te begrijpen.

Welnu het systeem Backeberg berust op de indeeling van Britton en Rose, eerder reeds aangevuld door Alwin Berger. Backeberg heeft de benamingen van vrijwel alle geslachten door Britton en Rose geschapen, aangehouden, alleen zijn voor de nieuw gevonden soorten, waar dit noodig bleek, nieuwe geslachten gemaakt of soorten na het bekend worden der bloemen, naar een ander geslacht overgebracht of opnieuw benaamd.

Nemen wij bijv. het geslacht *Neoporteria* Br. en R.; hierin werden ondergebracht planten als *Neoporteria Jussieui*, *N. fusca* (Etus. *ebenacanthus*) maar ook *N. subgibbosa* (Etus. *acutissima*) en *N. chilensis*.

Den meer oplettenden liefhebber zal dit toch nooit geheel be-

vredigd hebben, daar deze planten te veel in vorm en bedorning verschillen en toen later bleek, dat de bloemen ook verschillen, is door B a c k e b e r g voor de laatste groep het geslacht *Chilenia* geschapen, daar deze planten alleen in Chili voorkomen, doch voor de eerste groep is de benaming *Neoporteria* gehandhaafd.

Tot de *Chilenia*'s rekent B a c k e b e r g verder *C. deusispina*, *castaneoides*, *heteracantha*, *nigrihorrida*, *flava*, *Thiebautiana*, *ambigua*, en *C. exulpta*. Tot de *Neoporteria*'s behooren ook *N. napina* en *N. Reichii*. Degenen, die deze planten wel eens in bloei hebben gezien, zullen met de nieuwe plaatsing wel accoord gaan, daar de structuur der bloemen geheel overeenkomt met die van *N. Jussieui* en *N. fusca* en afwijkt van de bloem der *Malacocarpus*-groep, waartoe B r i t t o n en Rose *N. napina* en *Reichii* rekenden.

Ofschoon dit voor velen zeer moeilijk is, mogen sympathieën en antipathieën, benevens politieke inzichten geen doorslag geven en moeten buiten beschouwing blijven. Houden wij ons hieraan, dan zal toch ieder moeten toegeven, dat Duitschland op het gebied van succulentenstudie toonaangevend is. De Duitse Cactus Vereeniging heeft de indeeling van B a c k e b e r g officieel aangenomen en ben ik goed ingelicht, dan is dit ook het geval in Zweden en Zwitserland, In Yougo-Slavie, Denemarken, België en ook in Holland zijn vele voorstanders van het systeem, zoodat dit een sterke basis kan zijn voor internationale samenwerking.

Dat de beide groote Angelsaksische landen, Amerika en Engeland, om chauvinistische redenen voorloopig nog B r i t t o n en R o s e volgen, is begrijpelijk. In Amerika is echter reeds een nomenclatuur-commissie benoemd om de zaak te onderzoeken en hoe de uitslag van dit onderzoek zal zijn is niet moeilijk te raden, als men weet, dat B a c k e b e r g eere-vice-voorzitter is van de Amerikaanse Vereeniging.

Mij is bekend, dat de Internationale Nomenclatuur Vereeniging op haar congres in 1935. B r i t t o n en R o s e hebben gehandhaafd, maar waarom zouden wij aan een verouderd systeem vasthouden, wanneer een goede nieuwe indeeling ons ter beschikking staat?

Ik hoop met het bovenstaande geslaagd te zijn aan te toonen, dat de nomenclatuur B a c k e b e r g de meeste kans heeft internationaal te worden aangenomen. Laten de Hollandsche liefhebbers nu eens geen afwachtende houding aannemen, maar daad-

werkelijk medewerken om de zoo hoog noodige eenheid in benaming tot stand te brengen in het belang van onze mooie liefhebberij.

Jan. 1937.

T H. DE HAAS.

Volgens besluit van de Alg. Verg. 1935 moeten voorstellen aan een referendum onderworpen worden. De leden worden verzocht het stembiljet, dat in dit nummer is afgedrukt, in te vullen en te versturen aan het secretariaat.

HET BESTUUR.

BOEKBESPREKING.

Curt Backeberg. „Kleine cultuurkalender met handleiding voor het enten”. Uitgave *C u r t B a c k e b e r g*, Volkssdorf, Bezirk Hamburg, Im Sorenfelde 15. Prijs f 0+20 en f 0.40.

Als een speciaal nummer van het bekende viertalig maandblad „Publicaties voor Cactusstudie” verscheen bovengenoemde uitgave. In het kleine bestek van 16 bladzijden wordt, naar de maanden gerangschikt, het belangrijkste medegedeeld, wat de cactusliefhebber het geheele jaar heeft te doen om van zijn planten het hoogste genoegen te smaken. Door eenvoudige teekeningen worden verschillende zaken zeer aanschouwelijk voorgesteld. Vooral het zaaien, enten van zaailingen en wat daarmee in verband staat, wordt uitvoerig behandeld. De prijs is zoo laag gesteld, dat het boekje onder ieders bereik valt (20 cent voor de abonne's op de Publ. voor Cactusstudie, 40 cent voor anderen, te storten op postrekening Den Haag 145880).

Bluehende Kakteen und andere Sukkulente Pflanzen”.

Herausgegeben von Prof. Dr. E. Werdermann.

Verlag J. N e u m a n n, Neudamm und Berlin. Jaarabonnement van 4 mappen elk met 4 platen en bijbehorenden tekst R.M. 16.-.

Map 30 (versch. 10 Dec. 1936) bevat: pl. 117: *Lobivia graniflora* Br. et R., pl. 118: *Rebutia Fiebrigii* (Gurke) Br. et R., pl. 114: *Mammillaria Zeilmanniana* Boed. en pl. 120: *Huernia guttata* (Mass.) Rob. Brown.

G. D. D.

INHOUD: Dr. Mart. v. Marum. — Het Leekenhoekje. — Behandeling van onze Mesems. — De naamgeving der cactussen. — Waarom de nomenclatuur Backeberg? — Boekbespreking.
